СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 274. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 25-го листопаду 1940. No. 274. Jersey City, N. J., Monday, November 25, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

БОМБА ЗАБИЛА УКРАЇНСЬКОГО СКРИПАКА

ВИНИПЕҐ. — „Канадійський Фармер" повідомляє, що з Лондону дістав вістку про смерть відомого українсько-канадійського скрипака Богдана Ґубіцького. Він студіював у Лондоні музику. Згинув від німецької бомби.

ГОЛОВА КОНҐРЕСУ ПРОМИСЛОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

АТЛАНТИК СИТІ. — Конвенція Промислових Організацій вибрала нового голову. Ним є голова сталевої юнії, Филип Морей. Його кандидатуру видвигнув сам Джан Луїс, який згідно зо своєю обіцянкою не хотів кандидувати на голову К.П.О. Приймаючи головство Морей відразу заявив, що буде держатись тої політики, яку вів Джан Луїс, та не буде спішитись з замиренням з Американською Федерацією Праці. Він сказав, що нема потреби до поспіху, а навіть на адресу Білого Дому сказав, що краще булоб, колиб тепер не скликати нарад між тими обома робітничими фракціями, що плянував зробити президент Рузвелт.

Джан Луїс зо свого боку заявив, що хай його ніхто не уважає за „раненого гладіятора", який побитий уступає з поля битви. Бо він має ще далі впливи і задумує в будучім відгравати важну ролю в американськім суспільнім житті, зокрема в робітничім русі.

Вибір Морея наступив компромісовим шляхом. Він дещо змякшив свої погляди, інші поступились дещо в їхніх і так він вийшов головою через акламацію, одноголосно, не маючи навіть протикандидата. Зпочатку він опирався кандидувати доки конвенція не ухвалить резолюції, на основі якої заборонеоб комуністам участь в проводі К.П.О. Ця резолюція була ухвалена, але з застереженням, що не буде натінки проти комуністів. А коли прийшло до вибору містоголов, то попав серед них і Джозеф Карен, комунізуючий голова мореплавної юнії. Морей проти цього не протестував.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ХОЧЕ ЗГОДИ.

НЮ ОРЛІНС. — Вилйем Ґрін, голова Американської Федерації Праці, заявив, що його організація таки далі готовиться до поважних переговорів з К.П.О., щоб остаточно осягнути мир у робітничім русі. В тій цілі вона вислала запрошення до новообраного голови К.П.О. Филипа Морея, щоб той зо свого боку також приготовився до переговорів. Ґрін водночас заявив, що ті переговори натраплятимуть на трудність, бо Джан Луїс далі має великі впливи в К.П.О., а Морей буде слідувати за його політикою. Якби Джан Луїс уступив іще з головства в вуглекопній юнії, то тоді можна булоб вже миритись, казав Ґрін. На запит журналістів, що буде коли К.П.О. зажадає його уступлення, як передумови для миру, Ґрін відповів, що на це не буде піддержуючих арґументів.

ПОМІЧ АНҐЛІЇ ОСЯГНУЛА ВЕРШОК.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заявив, що, беручи під увагу теперішні обставини, американська поміч Анґлії осягнула свій вершок. Нині годі більше помагати Анґлії, ніж уряд вже помагає, бо ще не розроблений яксілд американський летунський промисл. Коли він буде розроблений, тоді Анґлія дістане більше помочи. До того уряд прямує.

БУДУЧІ СПРАВИ КОНҐРЕСУ.

ВАШИНҐТОН.—В конґресових колах говорять, що з новим роком конґрес візьметься за справу поввалення невтральностевого акту Джансона, на основі якого не вільно давати кредитів тим чужим краям, які не платять попередних довгів, не вільно продавати воюючим краям, лише за готівку, а також не вільно американським кораблям заїздити на загрожені війною води. Внаслідок цих змін можна буде давати Анґлії необмежену поміч, а також моґтимуть американські кораблі довозити Анґлії поміч аж до її берегів.

АДМІРАЛ ЛІҐІ ФРАНЦУЗЬКИМ АМБАСАДОРОМ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд назначив новим амбасадором до Франції адмірала Ліґого, який тепер є ґубернатором Порто Ріка. Уряд хотів назначити ґенерала Першинґа, але з огляду на його вік заборонили йому це лікарі. Ліґого посилає туди уряд тому, бо французька фльота змоглаб ще в будучім відограти важну ролю, а Ліґі в морських справах добре визнається. Америка тепер бажає скріпити морально французький уряд у Віші, щоб у той спосіб зробити його більше відпорним на натиск німців.

ПРИВІТ У. Н. СОЮЗУ, ВИСЛАНИЙ ПРЕЗ. Ф. Д. РУЗВЕЛТОВИ З НАГОДИ ПОНОВНОГО ВИБОРУ ПРЕЗИДЕНТОМ Й ВІДПОВІДЬ ПРЕЗИДЕНТА

I.

The President of the United States
White House
Washington, D. C.

On behalf of 38,000 members of the Ukrainian National Association, a fraternal benefit society, we extend to you, Mr. President, our most sincere congratulations upon your re-election and join with the many millions of other Americans in expressing our full faith and confidence in your Administration.

NICHOLAS MURASZKO
Supreme President
Ukrainian National
Association, Inc.
83 Grand Street
Jersey City, N. J.

II.

THE WHITE HOUSE
Washington

November 19, 1940

My dear Mr. Muraszko:

The President has asked me to thank you and the members of your Association for your very nice message of congratulations. He wants you to know of his sincere appreciation.

Very sincerely yours,
STEPHEN EARLY
Secretary to the President

Nicholas Muraszko, Esq.,
Supreme President,
Ukrainian National Association, Inc.,
83 Grand Street,
Jersey City,
New Jersey.

ВИБРАНО ПРЕЗИДІЮ ЕКЗЕКУТИВИ КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Канадійсько-українські часописи оголосили Комунікат Президії Екзекутиви Комітету Українців Канади, яким повідомляється українське громадянство в Канаді й поза Канадою, що на нарадах репрезентантів Братства Українців Канади, Українського Національного Обєднання, Союзу Українців Самостійників, Союзу Гетьманців Державників та Союзу Українських Організацій, які відбулися дня 15. листопада 1940 р. в місті Винніпеґу, вибрано президію Екзекутиви Комітету Українців Канадив ось такому складі: о. д-р В. Кушнір, президент; о. С. В. Савчук, заступник президента й голова екзекутиви; В. Свистун, заступник президента й референт та голова координаційного комітету; Я. В. Арсенич, писар; д-р Т. Дацьків, скарбник; С. Хвалібога, фінансовий писар.

ВЕЛИКИЙ КАРТЯНИЙ ОШУСТ

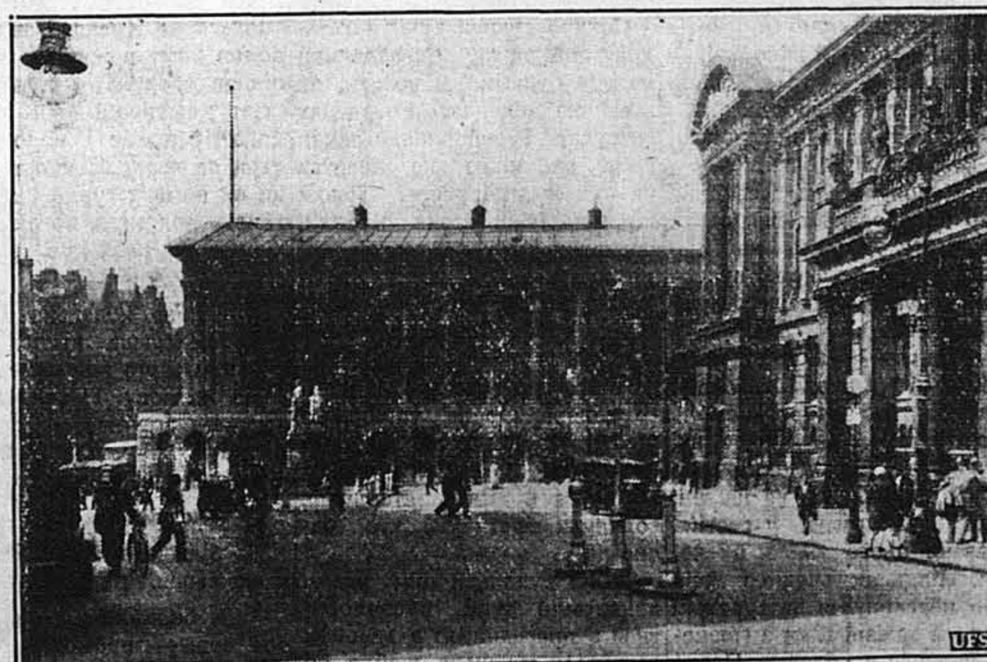
Поліція арештувала Гаймого Капліна, боксерського промотера, який крім того займався картяними ошуствами та стояв на чолі картярської шайки. Та шайка впродовж кількох літ натягнула легковірних людей на два мілiони долярів. Ця шайка мала гарних дам та звязки серед багачів. Вони затягали багачів до картяної гри і там їх обскубували.

В ГРЕЦІЇ ТОРЖЕСТВА З ПРИВОДУ ЗАНЯТТЯ КОРІЦИ

Три дні призначено в Греції на святкування здобуття обляганої від тижня Коріци, альбанського міста з грецьким населенням. Відступаючи італійці мали залишити в грецьких руках до 28,000 полонених. Італійський комунікат признає відступ, але твердить, що греки теж понесли великі втрати, такі самі як італійці, коли не більші. Греки заявляють, що моглиб виперти італійців до самого моря, колиб мали подостатком зброї.

НИЩИТИМУТЬ МІСТО ЗА МІСТОМ, ЗАПОВІДАЮТЬ З БЕРЛІНА

Німецька преса заповідає „гірку відплату" за постійне бомбардування німецьких фабрик і пристаней британськими летунами. Каже, що тепер німці нищитимуть одно місто за другим в цілій Анґлії. У звязку з тим доносять про нове бомбардування Бірмінґему, яке американські кореспонденти називають „варварським".

ВИД АНҐЛІЙСЬКОГО МІСТА БЕРМИНҐЕМ ПЕРЕД ЗНИЩЕННЯМ НІМЕЦЬКИМИ БОМБОВИКАМИ.—Тисячі бомбовиків кидали без упину бомби на це гарне місто.

ЩЕ ДАЛІ ЗГАДУЮТЬ ПЕРЕГОВОРИ МОЛОТОВА З ГІТЛЄРОМ

МОСКВА. — Советська преса не перестає обговорювати вагу розмов, які відбулися недавно в Берліні між советським премієром Молотовим і канцлером Гітлєром. „Красная Звезда" подає далі обширні звідомлення з німецьких газет про згадані розмови. І з таким поясненням тих газет, що „ось ті дипльоматичні заходи є тісно звязані зо заведенням нового порядку в Европі". Знову „Комсомольская Правда" підкреслює, що наради Молотова з Гітлєром „дуже збільшили советські впливи на міжнародному полі". І пригадує, що берлінські переговори відбувались в атмосфері повного взаїмного довіря і розуміння тих справ, якими зацікавлені обидві сторони.

ТАСС ХОЧЕ ВИБІЛИТИ СОВЄТИ.

МОСКВА. — Тасс, советська пресова агенція, заявляє, що те, що передала американська пресова агенція про згоду Совєтів на приналежність Мадярщини до бльоку держав „осі" не відповідає фактам. Американські газети подали про цю справу так, що зацитували німецький часопис „Гамбурґер Фремденблят", який писав, що це певно не є перебільшення, коли хто береться заключати з того, що тепер діється в дипльоматичних колах, що новий порядок в Европі, Африці й Далекому Сході творитьcя при авторитетній співпраці СССР і за їхньою повною згодою".

СОВЄТИ І БОЛҐАРІЯ.

СОФІЯ. — „Довірочні поважні джерела" подають, що Совєти мали порадити свому „словянському приятелеви", себто Болґарія, щоб не звязувалась надто тісно з державами „осі". Та проте панує загальне переконання, що Болґарія не зможе опертись Німеччині й цілком певно стане по її боці. Болґарія, як кажуть, навіть з цілою Росією є застаба, щоб ставити опір.

РУМУНІЯ З НІМЕЧЧИНОЮ И ІТАЛІЄЮ.

БЕРЛІН. — В Берліні перебуває румунська делєґація, на чолі якої стоїть ґен. Антонеску, голова нової тоталітарної румунської держави. З ним є князь Стурца, новий румунський міністер заграничних справ. Прибули вони сюди на те, щоб формально підписати приналежність Румунії до економічної, політичної й військової спілки Берлін-Рим-Токіо.

СЛОВАЧЧИНА ТЕЖ ВИСИЛАЄ ДЕЛЄҐАЦІЮ.

БЕРЛІН. — Надіються, що на протязі цього тижня прибуде до Берліна делєґація Словаччини, щоб підписати договір, яким Словаччина приступить до „нового порядку в Европі". На чолі делєґації стоятиме словацький премієр д-р Войтіх Тука, що є теж і міністром заграничних справ.

ЮГОСЛАВІЯ НЕ ПІДЕ З „ВІСЮ".

БІЛГОРОД. — Півурядові кола запевняють, що Югославія ніяк не дасться втягнути до спілки Берлін-Рим-Токіо. Це мабуть відповідь на те, що пущено в рух поголоску, що теж і Югославія вишле в грудні делєґацію до Берліна, щоб обговорити порядок у „новій Европі".

ТУРЕЧЧИНА ОСТЕРІҐАЄ.

ІСТАНБУЛ. — Туреччина дає до пізнання, що Німеччина не має що шукати над Дарданелями, бо ці справи обходять її й Совєти. Ця пригадка має бути звернена теж проти Болґарії, щоб вона знала, як стоять справи, колиб хотіла іти разом з Німеччиною.

ПРОГОЛОШЕНО ВОЄННИЙ СТАН.

ІСТАНБУЛ. — Турецький уряд проголосив воєнний стан на протяг одного місяця над полосою, що лежить по обидвох боках Босфору і Дарданелів, себто по европейськім і азійськім боці.

ПОПИРАЄ СПІВПРАЦЮ АНҐЛІЇ И НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Дійсне замирення і порядок в Европі можуть наступити тільки тоді, коли Анґлія і Німеччина підуть разом. Таке заявив на нарадах консервативної партії Невіл Гендерсон, бувший британський посол до Німеччини.

ДЕЖ ДІЛОСЯ ЗБІЖЖЯ?

МОСКВА. — Советський „Труд" признає, що на землях Західньої України і Білорусі, щойно загарбаних, хліборобство було високо розвинене, але заявляє, що тепер „відчувається там брак збіжжа на насіння яр і брак рільничих знарядів", які треба достaвити.

ДЛЯ НІМЕЦЬКИХ ВЕТЕРАНІВ.

СТОКГОЛЬМ. — Доносять, що часопис, що виходить в Польщі, а є видаваний націстичною владою, оголошує, що 10% землі Польщі, що надається до управи ріллі, буде зарезервовано на кольонізацію для німців, ветеранів теперішньої війни. Малиб на тій землі осісти селяни, учителі, ремісники, купці, техніки і т. д. Часопис стверджує, що вже є повно зголошень на те поселення.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ЩО ДЯКУВАЛИ?

У „День Подяки", як не ділом, то хоч словом чи думкою, думаючі люде виявляли свої почування, що звязані з тим американським святом. А ті почування бувають всілякі, бо є ріжні розуміння вартости і цілі людського життя. Можна дякувати Божому Провидінню за блага і бачити тільки себе самого, свій власний успіх, своє власне щастя. Можна піти далі й бачити щастя свого найближчого окруження. Або ще далі: свого краю чи народу. Маючи на увазі це останнє, були в „День Подяки" міліони, що тішились, що живуть в Америці, а не в тих краях, де панує насильство, де ллється кров, де гинуть цілі міста, де висить марево голоду над міліонами невинних і безрадних людей. Ось така радість цілком природна. Бо так дійсно є, що не зважаючи на наші тут клопоти, в Америці таки ще найкраще людям жити з усіх країв на цілому світі. Тому десятки міліонів вважали для себе найбільшим щастям, колиб могли сюди дістатись. Але проте не це добро є тим, чим ми повинні радуватись. Як розумні, благородні й релігійні люде, ми повинні глядіти на наше положення в Америці з іншого, далеко вищого становища. І радіти з того, що ми в Америці, тому, що будучи в Америці, маємо змогу допомогти іншим, що є в нещастю. Бо спромога нести поратунок нещасним, допомагати тому, щоб вдержувались у світі високі ідеї, це є те, що приносить людині чи нації найбільше вдоволення. І ось тому, якби ми не дякували за те, що маємо щастя бути в Америці, памятаймо, що Боже Провидіння наділило нас тим щастям на те, щоб ми ділились з ним з іншими. В першу чергу з тими, що довкола нас, що й тут терплять недостаток, хоч це край достатку. Як знаємо, це водиться по ріжних інституціях, що є в заряді Армії Спасення, по шпиталях, приютах для бездомних і т. п. А в дальшу чергу памятаймо теж і за тих, що поза Америкою.

Дякуючи за „земні добра", памятаймо й за ті ідеали на яких стоїть Америка й завдяки яким цей край так пишно розвинувся. Бо в часі, коли в світі „кругом неправда і неволя", є за що дякувати, коли тут на американській землі маємо змогу дихати свобідно й ще звідси помагати поневоленим, щоб отряслись з неволі. „День Подяки" пригадав нам, що маємо в посіданню велике добро, величезні цінности, яких тепер ніхто інший не має. Ось ті цінности треба заховати і скріпити. Не тільки для нашого власного добра, але на те, щоб сповнити нашу місію, яка нас жде, бож цілий світ іде до руїни і нам прийдеться його ратувати. Готуймось до цеї місії й дякуймо за те, що не нас треба ратувати, а що нам дана можність ратувати, себто виконувати таку функцію, яка дає людині й нації найбільше вдоволення й здобуває для неї найбільшу пошану.

Юрій Сірий.

З ІСТОРІЇ ВИДАВНИЧОЇ Й КНИГАРСЬКОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

(В 500-ліття винайдення друку). (4)

(Докінчення).

З вибухом Світової війни картина українського національного руху радикально міняється, а разом з тим і справа видавничо-книгарська.

Кинувши у вир Світової війни народи, що населювали Росію, царський уряд висунув разом з тим і лозунг, що війна ця провадиться за визволення поневолених народів. І перше, що він почав робити, царський уряд, ще радикально нищити все, що було завойоване українським народом. Випускаючи маніфести, повні обіцянок волі народам однією рукою, другою він вхопив за горло ці ним же поневолені народи і зі скрежетом зубовним намагався задушити їх навіки. І ця лапа впала в першу чергу на горло українців.

До цензурно - адміністративної влади поспішає зі штиком у руках на допомогу й безконтрольна на ці часи влада військова. Для українського слова повертаються знову часи дореволюційного періоду. В Києві та в інших містах України безапеляційно підпадають заборонi всі періодичні видання українською мовою, а слідом за тим і взагалі все писане українською мовою. Поновлює свою діяльність попередня цензура, виходять заборони взагалі друкувати все українським фонетичним правописом. Завойована „визвольним" військом Галичина попадає в стан до того часу їй незнаний. Нещадно нищеться, торощаться всі культурні надбання, що носять хоч найменші ознаки чогось українського, а культурних робітників масово жене російський жандарм на далекий Сибір.

Так вже першого року війни, придавлене важким чоботом російського капраля, українство замовкло і перебувало на вигнанні по тюрмах, окопах і т. д. Голоси протесту, що розлягались за кордоном з уст українців - емігрантів і людей, що стояли в обороні прав народу, не доходили через колючі фронтові дроти на Україну. Московська преса аж захлиналась від патріотизму, підцьковувала „роднова салдата" на нищення культури в завойованій Галичині і з задоволенням дивилась на ті знущання, що творились над українським народом і його культурою. В ці часи офіціяльна і неофіціяльна Росія міцно злились в обіймах і в поході проти українства утворили єдину „дику дивізію".

Це був дійсно час нечуваних знущань над українською культурою взагалі і книгою зокрема.

Спадають кайдани.

Але війна і виплеканий нею режім скінчились великою катастрофою для російського ладу. На початку 1917 року вибухає революція і на протязі кількох днів змітає, до цього часу здавалось — неприступну твердиню. Змітає царя, жандармів і всі їх постанови та закони.

З українського слова спадають кайдани, як спадають вони і з робітників пера і поруч з політичною роботою починається робота культурна. Вже на протязі перших двох місяців революційного життя робота в цьому напрямку виростає до нечуваних і цавіть несподіваних розмірів.

В Києві — осередку політичного і культурного життя України, відновлюють свою роботу старі, підчас війни придушені видавництва, а поруч з ними повстають десятки нових, в самому Києві, і по інших містах України. Щодня звід друкарського верстату випускаються сотні тисяч аркушів друку. Щодня виходить у світ по кілька нових назв книжок більшого чи меншого розміру. Повстають нові періодичні видання щоденних газет ріжних напрямків, місячники, тижневики і т. д. Зокрема кожна партія має свій орган.

Ми вже говорили, що до війни через вищевказані умовини видавнича робота була занадто скромна і той малий тираж, яким обмежувались видавництва періодичних і неперіодичних видань був ґрунтом для ворогів українського слова при їх нападах. Тоді вони старались довести перед світом, що ввесь український рух є штучно утворений, наслідок фантастичних мрій гуртка інтелігенції, що український народ не приймає книги на неіснуючій, штучно утвореній п. п. Грушевським і подібним до нього людьми, мові і задовольняється єдино зрозумілою для нього мовою московською. Такі пани як україножер проф. Погодин намагались тоді статистичними даними довести, що український рух є штучний, вони виказували, що українські видавництва ідуть в хвості видавництв інших народів Росії, що навіть такі народи, як грузини, або татари в порівнанні з українськими видавництвами випускають у світ книжок більше щорічно, ніж українці.

В своїх твердженнях вони не хотіли брати під увагу обставини, що в той час, коли тіж грузини й татари мали свою хоч сяку-таку рідну школу і випускали для неї лектуру — український народ лише мріяв про свою школу, про підручник в рідній мові.

Щож ми бачимо тепер, коли визволившись з лабет жандарма, український народ відчув під собою ґрунт, на якому може будувати свою культуру. Перші ж дні показують, що вже годі задовольнити масову потребу випуском книги в 2—3 тисячах. Щоденні газети щоденно зростають в тиражі. Випускаються вони вже не в тисячах примірників, як це було до війни, а в десятках і сотнях тисяч, і в той же день розкуповуються. Теж саме і з книгами. Вже видавництва не можуть задовольнити ринок двома-трьома тисячами. Така книга, як „Кобзар" Т. Шевченка ріжними видавництвами випускається в сотнях тисяч примірників і на протязі чотирьох-пятьох тижнів розкуповується. Твори українських письменників, як В. Винниченка, М. Коцюбинського, О. Олеся друкуються в десятках тисяч примірників і на протязі двох-трьох тижнів видання вичерпуються. Особливою популярною в ці часи стає популярно - наукова література ріжних галузів. З жадобою народні маси споживають цю лектуру ніби хотячиназдогнати втрачений час і якнайскорше поповнити своє знання. І консументом всього цього дійсно народні маси, робітництво і селянство.

Кипуча діяльність видавництв і книгарень не могла вже задовольнити потреби в книзі. Ті сотні тисяч підручників, що виходять на протязі 1917 р. являються краплиною в широкому морі потреб. Школа українська вимагає негайно книги, звідусюди сиплються замовлення. Але з одного боку знищена війною господарка, брак машин, друкарень, паперу, зіпсовані комунікаційні апарати, а з другого наступ імперіялістичної півночі на Україну не дають можливости задовольнити в повній мірі цих потреб, а навпаки заняття ворогами на початку 1918 року Києва й майже цілої України на якийсь час майже зовсім припиняє діяльність в цьому напрямку.

Але ця перша окупація України була коротко-часовою і не дала тих наслідків, які ми побачимо далі.

Потреби народу в книзі не зменшуються, а збільшуються і це наводить деякі видавництва на думку перенести принайменше частину роботи видавничої за кордон. Малося на увазі за кордоном друкувати головним чином підручники для шкіл і спроваджувати їх на Україну. Про діяльність українських видавництв закордоном, про їх здобутки не будуть тут говорити. Робота ця оскільки широка і ріжноманітна, що вимагає окремого ширшого опису.

Загальні висновки.

Я хочу тут подати тільки деякі дані про роботу видавничо-книгарську до опановання України ворожою владою. Отже, коли ми зробимо побіжний огляд тільки 1917 року, то побачимо: 1) вся Україна вкривається густою сіттю щоденних ґазет і тижневиків. Тут звичайно тяжко подати точні цифри, але на підставі наших даних можемо сказати, що до кінця 1917 року українською мовою виходить — 158 назв періодики. Ця преса є виразником політичних течій, які в той час нуртували в Україні.

Колиж ми візьмемо дальші роки, побачимо, що 1918 рік дає ще зріст преси, а потім починається упадок. Щодо видавництв, то до тих, що існували до 1917 року, приєднується цілий ряд нових. Центром стає Київ, але поза ним вся Україна вкривається видавничими організаціями. В Києві поченають інтенсивно працювати видавництва „Дзвін" та „Українська школа", „Вернигора", „Час", „Криниця", „Волошки", „Воля", „Гасло", і ін. В Чернигові „Десна", в Одесі „Діло", в Петербурзі „Друкарь", в Катеринославі „Українське видавництво", „Каменярі", „Укр. Видавн. Кащенка" і т. д., в Херсоні „Українська Хата", в Черкасах „Сіяч" і т. д. і т. д. Словом майже в кожному місті, а то й містечку ми стрічаємо видавниче товариство або Просвіту, що займається виданням і розповсюдженням книжок.

Дивлячись на те, яким темпом почався розвиток друків в Україні, ми можемо сміло ствердити, що колиб він йшов далі при нормальних умовинах, то миб тепер були свідками безприкладного явища в світі. За ці роки ми бачилиб Україну цілком забезпечену книгами.

Канадійські кінотеатри (театри з рухомими образками) відвідали в 1939 р. 138,497,043 осіб, що заплатили за вступ $34,010,115, не включаючи в це забавового податку.

З ВІСТЕЙ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ

Місяць української книжки.

В Холмі відбулася нарада місцевої інтеліґенції та представників місцевих установ під проводом культурно-освітнього референта ред. Володимира Островського, при співучасти представників „Українського Видавництва" в Кракові, приявних тепер письменників журналістів та мистців - малярів. Обговорено на цій нараді основно справу влаштування вистави преси й книжки в Холмі. У висліді наради рішено влаштувати таку виставу в Холмі в часі від 20 до 27 жовтня. До підготови вистави та імпрез, що мають відбутися в той час, вибрано Діловий Комітет. Головою цього комітету вибрано проф. Павла Зайцева, а в склад комітету увійшли: мистець - маляр Степан Малюца, м-р Володимир Лопушанський, б. сенатор Семен Любарський, м-р Адам Антонович, ред. М. Голинський, п. Рижевська, проф. д-р Любич, дир. театру Обідзінський і проф. Маївський.

На виставі будуть виставлені книжки й часописи, що виходять тепер, книжки та часописи зперед війни, що їх комітет дістане з приватних бібліотек, між ними багато цінних книжок і графічних творів.

В часі вистави має відбутися низка мистецьких імпрез, а саме: 1) Святочна академія, що в її програму мають увійти: промова, рецитації декламації, хорові продукції, похід книжки на ярмарок; 2) Свято книжки для шкільної молоді з такою програмою: реферат, вертеп книжки, інсценізації байок та ін.; 3) Літературний вечір українських авторів з участю письменників. На закінчення вистави має бути влаштований змаг освітніх гуртків з рефератом і конкурсовими декляміаціями та рецитаціями індивідуальними і збірними.

Культурно - освітня референтура УДК. у Варшаві приготовляє виставу преси й книжки. Відкриття вистави намічено на 13 жовтня з відправленням в місцевій церкві Служби Божої. В часі вистави намічується ряд рефератів. На закінчення відбудеться вечір живого слова. На виставці задумується влаштувати такі відділи: 1) Рукописи (документи, книжки, скоролиси); 2) Стародруки („Євангеліє Віленське" з 1575 р., Острозька Біблія з 1581 р., низка стародруків київських, львівських, почаївських і ін.); 3) Українська передвоєнна книжка (зі спеціяльним узглядненням ріжних видань „Кобзаря"); 4) Часи державности; 5) Холмщина (впродовж століття); 6) Українська книжка по війні („Українське Видавництво" в Кракові). Окремо буде виставлена гравюра.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(86)

Сокира ступив на чардак, став попереду й гукнув на всю стару горлянку, аж луна покотилася морем. Дивно й смішно було Павлові дивитися й чути, як батько говорить по-бісурменському. Та й усе товариство сміялося.

Турки на стрічних галерах, почувши наказ „баші", погомоніли щось і справили свої судна просто в середину козацької лави. Проминувши іх за кільки хвиль, вони опинились серед байдаків і стали. Сердеги, мабуть мали їх у тумані за турецькі сандали. Як же відолашні бісурмени були ошелешені й як перелякувались, коли раптом на всіх козацьких каторгах та байдаках розітнувся грімкий регіт, і перед очима іхніми зявилася велика сила чубатого лицарства в повній зброї. Кілька хвиль стояли, мов задерев'янілі, а кожли гетьманська галера на наказ Сагайдачного наблизилася до них, і вони побачили на ній кошового з булавою в руці, то попадали навколішки й почали щось жалібно лопотати, простягаючи руки до нього.

— Чого їм? — звернувся гетьман до Сокири.

— Кажуть, — відповів той, — що вони не воюють на морі, що вони собі мирні, звичайні купці, ідуть із крамом із Кафи до Царгороду, аби там продати його, або аж у Смирні, а потім і знов до Кафи.

— Не вертатися їм більш ні до Царгороду, ні до Кафи, — засміявся гетьман. — Запитай, який у них крам!

Сокира запитав. Турки збентежилися й замовкли, не знаючи, що казати, й поглядали на старшого, що стояв на чардаку й злісно вертів очима.

— Конячі шкури, — буркнув він урешті по-своєму.

Сокира перетлумачив. Сагайдачний засміявся.

— Козацькі, мабуть, хотів сказати, а може й жіноцькі, — промовив він, — та помилився. Ну, та треба проте...

— „Ой Січ мати, ой/Січ мати, А Великий Луг бать..." — раптом почулася з середини галер запорозька пісня, але в тую мить урвалась на півслові, а натомість розітнулися глухе гепання, ляскання, крики, боротьба.

— Чули? — гукнув гетьман. — Кінські шкури заспівали по-наськи, по-запорозькому!... А на тій тихо, — цікаво, які там шкури... Ану, хлопці, хто охочий подивитись на шкури, лізьте до бісурменів у гості!...

Козаки цього тільки й чекали. Цілий ліс очеп з усіх боків перекинувся на турецькі галери й залізні гаки з гркотом уп'ялися в облавки. Павло з товаришами напружили всі свої сили й підтягли свою каторгу щільно до турецької.

— Піди з ними, пане писарю, — звернувся гетьман до Хмеля, — подивись, які там у них шкури, та й нам скажеш. А ти, старий, гукни їм усім по їньому, що тільки хто з них здійме зброю на козаків, то всіх перетопимо в морі.

Сокира гукнув туркам гетьманський наказ. Сагайдачний махнув булавою, й козаки, як комашня подерлися по очепах на судна. Турки знову зняли ґвалт, але ніхто не звертав на них жадної уваги. Тільки старший їхній стояв мовчки, поклавши руку на держак ятагану. Але, коли Хмель, переступив на облавок ворожого судна, турок блискавично вихмикнув із піхов ятагана й замахнувся на Хмеля. Та Павло ще не споходився, але встиг витягти шаблю, щоб відбити замах. Зойкнула з жаху старшина, зойкнули братчики, хто бачив це...

Та не судилося цим разом лицарській душі преподобиться з праведними: з дзвоном гепнулася турецька шабля об поміст, а сам турецький старший, замахавши руками, ногами й полами своєї пишної киреї, злетів у повітря, настромлений, як галушка на шпичку, на Павлову очепу. Молодий братчик, як тільки зачепився за облавок, покмітив лихий намір старшого й увесь час пас його очима, а коли той вихопив ятагана й кинувся на Хмеля, Павло вгодив йому в живіт очепу й підняв угору. Під страшенний регіт козацький він переніс його обережно з ворожої галери на свою й скинув з очепи на поміст: турок іще якусь хвилю подригав ногами, покорчився, розкинув руки й сконав.

Старшина козацька так була ошелешена несподіваною пригодою, що відразу не змогла на мову. Тільки, як турок уже корчився на помості, старий Граб ударився в поли руками й гукнув у захваті:

— Лепсько!...

На більше не спромігся від хвилювання.

— А бодай ти... жив-здоров був! — промовив Бородавка.

А гетьман посміхнувся лише й звернувся до старого Павлового батька:

— Бачив старий?

— Таж бачив, батьку, — відповів Сокира.

— Що ти на це?

(Дальше буде).

БИТВА ЗА ІТАЛІЙСЬКУ БАЗУ В АЛЬБАНІЇ.—Грецькі донесення кажуть, що греки добули місто Коріцу, італійську базу в Альбанії, населену великим числом греків.

З ДНЯ

ІНФЛЯЦІЯ І ЗОЛОТО.

Дехто думає, що як довго Америка має подостатком золотого покриття на свої паперові банкноти, то інфляція неможлива. „В Форті Накс, Кй., є зложених 20 біліонів долярів золота. Як це можливе, щоб американський паперовий доляр втратив вартість"? — каже дехто.

Цей помилковий погляд датується від часу, коли деякі европейські краї зараз по війні впроваджували в себе інфляцію тому, бо не мали подостатком золота, щоб заплатити чужі довги, зрівнати біланс заграничної торговлі і привернути довіря загалу до своїх грошей.

Золото, безперечно є вартісним металем і хто його нині подостатком має, не згине з голоду. Всетаки золото це тільки мірило вартости, а також символічна, але не дійсна вартість.

ІНФЛЯЦІЯ ЗОЛОТА.

Саме золото, коли його забагато вливати до якого економічного організму, викличе інфляцію і себе обезцінить. Навіть золото мусить задержати відповідну пропорцію між своїм обемом, і продуктами на місцевих ринках. В Алясці, наприклад, в часі „золотої гарячки" платили нераз по кільканадцять долярів золотом за один бохонець хліба. Чим менше продуктів було на місцевих ринках, а більше золота в русі, тим меншу ціну те золото собою уявляло. А це доказ, що золото само собою не представляє жадної постійної вартости. Його вартість залежить від інших, зверхніх чинників, а саме, від тих продуктів і суспільних услуг, які ми за нього можемо купити.

АМЕРИКАНСЬКЕ ЗОЛОТО.

Маючи на увазі цей факт, можна засадничо сказати, що американське золото, зложене в Форті Накс, само собою ще не конче є певною запорукою проти інфляції в Америці. Вже в 1933 р. президент Рузвелт показав, що можна мати в державній скарбниці 20 біліонів долярів золота, а все таки обнижати вартість паперового доляра.

Але через цю обнижку вийшла на яв ще одна слаба сторона золота. Показалось, що навіть серед відносно нормальних відносин золото не є досконалим мірилом вартости. Бо хоч Рузвелт обнизив вартість золота в паперовім долярі на 41%, то через те вартість того доляра не злетіла на 41%, тільки приблизно на 25%. Отже і в тім випадку золото не виявило своєї магічної сили, а виразно зрадилось, що його вартість означують якісь інші чинники. В випадку згаданої обнижки в 1933 р., зважили знов продукти, які в 1933 р. заваловали американські магазини.

ЗОЛОТО ЗАОХОТОЮ ДО ІНФЛЯЦІЇ.

Деякі фінансисти є переконання, що американське золото, зложене в форті Накс, не лиш що не охоронить Америки від інфляції, але буде заохотою до інфляції. Свої припущення вони аргументують так:

Державна скарбниця має своїх власних довгів на 50 біліонів. Ці довги з кожним місяцем значно зростають. Крім того вона має в переховуванні 20 біліонів золота. Це золото не є її власністю, тільки власністю ріжних емісійних банків, які з черги, на те золото випустили відповідну скільність паперових банкнотів і валютових зобовязань. Але маючи те золото в руках державна скарбниця може поступити так, як поступали колишні королі, яких притиснули фінансові клопоти: Вони перетоплювали свої таляри і дукати на менші і в той спосіб побільшували їх число. Коли король мусів своїм королівським доставцям заплатити за зброю, коні, мундури і харчі для армії, скажім, сто тисяч талярів, а він мав лиш 50 тисяч, то він перетоплював їх, робив два рази меншими, і так „сплачував" свій довг. Але він міг у той спосіб поступити лиш тоді, коли мав тих 50 тисяч. Коли його скарбниця була зовсім порожня, він не мав що перетоплювати.

ПОДІБНЕ ТЕПЕР.

В названім випадку золото було приманою, щоб впровадити частинну інфляцію. Деякі фінансисти кажуть, що в руках держави нині знаходиться майже цілий запас золота, є спокусою для уряду, щоб поступити в той сам спосіб, що поступали давні королі і собі впроваджувати інфляцію, шляхом обниження вартости золота в долярі, а за полишене золото випускати нові грошеві емісії та покривати ними старі довги і відсотки від тих довгів.

Але цей останній спосіб мав би зовсім відмінний вплив від того, що його ужив в 1933 р. Рузвелт, коли обнизив на 41% внутрішню вартість доляра. Обнижаючи доляра Рузвелт, тоді не випускав „нових грошей", щоб ними сплачувати старі довги і через те вартість доляра не впала навіть на 41%, хоч на стільки обнижено золото в ньому. В цім другім випадку, колиб за гроші, заощаджені шляхом обнижки золота в долярі, державна скарбниця хотіла сплачувати свої старі довги, наступилаб справді різка інфляція, в якій поважно обнизилаєб вартість гроша і підскочилиб ціни.

Та це лиш припущення. Колиб уряд рішився взяти гріш під свою строгу контролю, то всі старі економічні засади вилетять крізь вікно. Але які інші засади вступлять водночас до нашої хати, не трудно догадатись.

Як відзнаку своєї професії кожний европейський лікар носив перстень аж до 16 століття.

Срібло, котре почорніло, кладемо до картопляної води. По такім вимоченню срібло зробиться ясне без ніяких дальших старань.

РЯТУВАННЯ ПАСАЖИРІВ З ОДНОГО КАНАДИЙСЬКОГО КОРАБЛЯ, РОЗБИТОГО ТОРПЕДОЮ.—Пасажирів урятували моряки з англійського корабля.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Листопадове Свято.

Три українські гр.-кат. громади відсвяткували цього року разом Листопадове Свято. Свято складалось з двох частин. Дня 3 листопаду відправлено панахиду за поляглих борців, за волю України. По середині церкви виставлено символічну могилу, прикрашену цвітами і березовим хрестом. На хресті видніла лента з написом: „Борцям за волю України". Панахиду відправив парох місцевої парохії о. В. Андрушко. При могилі в час відправи станули шкільні малі дівчатка в білих суконках, з чорними лентами впоперек грудей та китицями квітів в руках. При кінці відправи кожна дівчинка зложила на могилі цвіти. Згадані дівчатка були підготовані сестрами Василіянками, які завідують школою при місцевій українській католицькій церкві. По панахиді виголосив патріотичну промову о. Андрушко, по якій закликав приявних помолитись за душі героїв.

Друга частина свята відбулась тиждень пізніше, в неділю, 10. листопаду ц. р. Цього дня вечером відбувся святочний концерт у гали української школи, при Президент вул. Концерт відкрив о. Андрушко гарячим вступним словом, після чого мала шкільна дітвора, вишколена сестрами Василіянками, виконала такі концертові точки: Боже Великий Єдиний; крім цеї пісні вони відспівали ще багато інших пісень; декламації виконали: дівчинка Славка Рипхан, Евгенія Ковальська Рипхан, Иосифа Молодович, Юлія Молодович; одну декламацію віддеклямували разом всі маленькі діти.

Святочну промову виголосив о. І. Шуховський, парох укр. гр.-кат. церкви в Перт Амбой, Н. Дж. В ній бесідник представив ту героїчну боротьбу, яку наш нарід безперестанку зводить зо своїми ворогами, від довгих віків, зокрема від листопадового зриву в 1918 р. Промову публика нагородила рясними оплесками.

В другій частині хорові точки дуже добре виконав церковний хор, під проводом п. В. Призванського. Також деклямували: Гелина Рипхан, Ольга Цімко, Михась Рипхан; дует „Пращаюсь ангеле з тобою" виконали два хлопці: Іван Пеляк і Михась Ключник. Опісля знов співали шкільні діти, а декламувала панна Марія Рипхан. Закінчено „Ще не вмерла Україна". Всі точки були дуже добре виконані. Велику заслугу в підготовці дідей поклав молодий наш дірігент і дякоучитель п. В. Призванський, а також сестри Василіянки і о. Андрушко.

Збірку зарядив і перевів о. Андрушко. Вона принесла $31.-61, які призначено на український каледж в Америці.

Михайло Рипхан.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

У відповіди на голос з Клівленду.

Ми читали недавно в „Свободі" голос з Нюарку, а потім з Клівленду (адв. Малицького) в справі занепаду українського народного життя в Ню Йорку, а зокрема в справі Українського Народного Дому. Думаю, що тут іде головно про У. Н. Дім. А що ту справу порушують публично, то хочу сказати і своє слово. Ті, що є дальше Ню Йорку, не знають, що в Ню Йорку властиво У. Н. Дому ніколи не було. І це є властиво причиною лиха. Люди озлоблені, що коли в тім домі сталась прикра подія, то чому має іти неслава на український загал, коли той дім не був Українським Народним Домом, а був, як давніше, так і тепер власністю невеликого числа шеровців, які тим домом господарили, чи там господарку контролювали. Це правда, що в ньому пропало багато людського гроша таких людей, що вірили, що це є дійсний У. Н. Дім. Ті речі треба мати на увазі, коли хочемо говорити про У. Н. Дім в Ню Йорку. Інтелігенція, чи там професіоналісти, нічого не зарадять. Тут маємо до діла з тим, що мститься давня „політика", коли то відкидали рядовиків, що щиро працювали, коли лаяли тих, що давали працю, коли викидали з організацій за дрібний промах. Народня праця в Ню Йорку приспана. Але її не піднесуть ті, що її приспали. Ню Йорк потребує нового підйому до зриву до нової праці.

В. Хоміцький.

ЛЯКАВАНА, Н. Й.

Організаційні збори.

На зазив Головної Канцелярії У. Н. Союзу, повідомив я своїх членів, що 13. жовтня ц. р. відбудеться мітінґ, на якім організатор А. Маланчук виголосить відчит. Також подав я прохання до місцевого священика, щоб виголосив того дня в церкви, що відбудеться цей відчит. По богослуженні зійшлися наші громадяни на церковну галю. Хоч не було нас багато, але як на Лякавану і не дуже мало. Були члени своїх відділів, а також інші. Предсідник відкрив збори і попросив А. Маланчука до слова. Бесідник розказав докладно про роботу, яку веде У. Н. Союз, та пояснив людям, що грамоти У. Н. Союзу є найкращі цього роду, які існують. Вони танші від інших.

По відчиті організатор Маланчук заповів приявним, що залишиться в Лякавані на цілий тиждень і буде організувати членів. По тижневій його праці було 24 нових аплікацій, молодих і старших. Деякі люди закидали, що чужі компанійні поліси дешевші від союзових. П. Маланчук представив їм „рейт бук", з якої вийшло, що таки союзові найкращі. Бо У. Н. Союз дає не лиш дешеві поліси, але також дбає про нашу молодь, організує спорт, дає їм стипендії, а також допомагає немічних членів. Цього чужі компанії не дають. Всі були з того пояснення задоволені.

Онуфрій Стецьків.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(ВАШИНГТОН, Д. К., 24-ГО ТРАВНЯ 1940). ЗВІТ З НАРАД. (6)

Конґресмен Сабат з Шикаго.

Демократичний конґресмен Сабат (Adolph J. Sabath) з Шикаго пригадує, що тому кілька років він мав нагоду промовляти на конвенції Українського Народного Союзу у Вашингтоні. Говорить, що дуже уважно слухав реферату гром. Шумейка: „Як ми можемо помогти Україні". Заявляє, що особисто він є одним з тих послів у конґресі, що постійно обстоюють права волі для кожного народу. І це було для нього найбільшою втіхою, що йому поталанило причинитися до одержання волі деяким народам; дуже жалує, що не мав змоги причинитися до признання волі Україні. Він знає українців особисто, бо стрічається з ними у своїм виборчім дистрикті, і є певний, що тільки дуже небагато серед українців показались би нельояльними. Він все і всюди заявляв, що українці це найбільше льояльні американські горожани. Перепрошує, що не може довше лишитись на Конґресі Американських Українців, але мусить спішити назад до Капітолю, де оставив дуже важну дискусію і голосування у справі закона про оборону держави. Бажає всім організаціям, що заступлені у цьому Конґресу, успіхів.

Промова пані О'Дей.

Адвокат Пізнак представляє демократичну конґресменку з нюйорського стейту, пані О'Дей (Caroline O'Day).

Повитана грімкою овацією, пані Каролина О'Дей виголосила промову не тільки як репрезентантка жіноцтва в конґресі, але таксамо як особиста представниця пані Рузвелт, подруги президента Злучених Держав.

„Пані і панове, — почала вона, — ось і я тут є між вами. Я усе була того переконання, що є якесь споріднення поміж тими, батьки яких прибули до цього краю, щоб зажити на волі; які прибули тут, бо не мали вільної батьківщини, і яким було неможливо дальше жити під чужинецьким гнетом. І я знаю, що це були головні причини, що спонукали перших українців прибути до цього краю. Вони знали, що їм належиться воля і тому прибули до Америки, я розумію, що українські американці, а властиво американці українського походження, повинні старатися привернути своїй батьківщині такий внутрішній устрій, у якім вона колись находилася.

„Історія України така стародавня, як старинна є сама історія. І ми, що знаємо українську історію, знаємо таксамо, якими добрими громадянами є ті українці, що прибули до нас і які стали частиною нашого американського життя. Ми відчуваємо, що воля, що нова українська демократична республика повинна повстати на українських землях.

Повинна відновитись назад та республика, яку створили ваші батьки в Україні в 1918. Вона тривала тільки два роки і її знищили люди, які нині намагаються знищити нас. Ми всі нині знаємо, якої ваги для нас є демократичний устрій. Ви знаєте, що нині в Европі немає ні однісінької держави вільної; що кожна з них є під диктатора.

„Ми одинокі на цілім світі, що можемо ще високо підіймити прапор демократії; і ми знаємо, що ми мусимо це робити, і знаємо, що ми врятуємо демократію. Та я не думаю, що життя демократії можна врятувати тільки самою силою зброї. Її треба удержувати при житті духом переконання, єдности і льояльности.

„Та я маю до вас спеціяльне післанництво. Ми жінки маємо спеціяльну задачу у життї, коли подумаю про сотки тисяч дітей, які остали в Европі сиротами, без батьків і мамів, висилані з краю до краю; нема ні кутика ні хати для них. І мені видається, що жінки в Злучених Державах повинні взяти на себе обовязок рятувати ці діти. Я мріяла перед роками, що жінки цілого світа повинні злучитися разом, щоб положити кінець всім війнам. Що коли вийдуть які непорозуміння, то щоб засісти довкола стола і там їх мирно поладнати. Тепер я майже втратила всяку надію, що колись до такого прийде; та думаю, що хоч одно можемо тепер зробити: зійтися всі разом і врятувати ці сиротята, які певно пропадуть у часі війни. Тому коли і ви у своїм серці почуваєте таксамо, скажіть мені, а я вам поможу.

„Маю ще одно передати вам. Це не є від самого президента, але від його дружини, пані Рузвелт. Вона є моїм особистим другом від двацяти літ. Пані Рузвелт приказала мені сказати вам, що вона вельми боліє, що не могла прибути тут на ваш Конґрес і особисто до вас промовляти, бо під цю пору її нема у Вашинґтоні. Та коли це буде тільки можливе, вона нині вечером, якби повернула до Вашингтону, прибуде на ваш концерт, щоб його послухати".

При кінці своєї промови бесідниця з великим заінтересуванням висловилась про організації українського жіноцтва в Америці. Обіцяла представникам українських жіночих організацій на Конґресі, що у всякій справі вона подасть їм поміч, якщо вони звернуться до неї.

Промова конґресмена Луиса Ракефелера.

Республиканський конґресмен з нюйорського стейту, Луис Ракефелер (Lewis Rockefeller):

„У повіті Коломбія, де мене ліпше знають, не думаю, чи найдете чоловіка, котрий сказав би, що я є дуже скромний. Однак тут, в приявности більше достойних товаришів, які промовляли до вас, мушу заявити, що я почуваю себе дуже скромним. Якраз в цю хвилину, коли я входив на платформу хтось півголосом, сказав, що правдоподібно я є одиноким представником республиканської партії. Тому добре буде, коли ви вислухаєте й другої сторони:

„Ви маєте перед собою дуже велику задачу, а на довершення її маєте дуже небагато часу. Передовсім прошу приняти найбільшу подяку за цю велику честь, що можу явитися серед вас і до вас промовляти. Я сам не є українцем, однак мушу заявити, що кількох моїх найщиріших і найгарніших особистих другів, це власне українці. Я говорю це з найбільшою щирістю, що ці жінки і мужчини українського походження, з якими я мав і маю честь стрічатися, це люди, що їх треба зачислити до найкращої кляси наших громадян. І тому власне я усе з заінтересуванням слідив за долею українського народу.

„Оскільки я розумію і знаю, остаточно ціллю вас всіх, українців, є змагання, щоб Україна стала раз на все вільною, незалежною державою. Я хотів би, щоб я міг і був в силі предложити вам певний і остаточний плян, як ви можете найскорше дійти до цеї цілі. Та цього я не можу зробити. Але можу зробити щось інше: ось тут публично обіцяю вам свято, що посвячу свої сили, мою спроможність у всякий час і при всякій нагоді, щоб помогти Вам у мирний спосіб осягнути вашу ціль. Дальше можу вас запевнити, що для осягнення цеї цілі ви будете мати повну і щиру піддержку від всіх послів з 27-го конґресового дистрикту стейту Ню Йорк. А тепер дякую вам дуже за вашу ласкавість, що мене вислухали, і висказую найщиріше побажання, щоб ваш Конґрес усе осягнув всі вичитені цілі, а там, щоб дав для народу України якнайбільшу поміч".

(Дальше буде).

АРЕШТОВАНИЙ. — Джорджа Ерета, з відомої родини нюйорських броварників, арештовано в Римі за те, що продавав італійські ліри по вищому, як офіціяльному курсі.

МІЖ ПОЛЯКАМИ В АНГЛІЇ

ЛОНДОН. — Між численною політичною й військовою польською іміграцією приходило досі до постійних сварок і терть. Це довело теж до повстання ріжних газет, що себе взаїмно поборювали. Тепер польський уряд на вигнанню подає, що вже партії, включно зо соціялістичною, згодились заперестати видавати ті газети, а тільки не повинується тому часопис „Єстем поляком". Урядова польська газета додає, що видно, що цей часопис „не є тим, ким себе називає", коли не хоче припинити видавництва „для добра народньої єдности".

ФРАНЦУЗ ПРО УПАДОК ФРАНЦІЇ

НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку прибув граф де Тай, бувший секретар Даладієго. Він сказав, що Франція на передодні війни була цілковито здеморалізована морально, економічно, політично і релігійно. Політикани до цього причинились. Вона зовсім не була готова до війни.

ПОДЯКА.

Глибоко діткнені втратою своєї дружини, дочки й сестри,

АННИ з Луняків ЯДЛОВСЬКОЇ,

складаємо отсею дорогою свою щиру й сердечну подяку:

о. пароохові Льву Чапельському, о. Миронові Даниловичеві й о. Орестові Командові, котрі відправили похоронне богослуження,

Дяковчителям: п. Теодосію Каськові, п. Михайлові Фатюкові й п. Степанові Грабарові, що гарно відспівали похоронні богослуження, та п. Петрові Ординському за його сольоспів „Вірую";

Братству св. Володимира, від. 65. У. Н. Союзу, Співацькому Товариству „Боян" і іншим товариствам;

Всій родині, близьким ідальшій;

Проф. Олександрові Кошицеві;

І всім парохіянам, приятелям і знайомим, що своєю приявністю звеличали похорон і відвели Покійну на місце вічного спочинку.

Елізабет, Ню Джерзі, 22. листопада 1940.

Михайло Ядловський, муж;
Теодор і Марія Луняк, родичі;
Евгенія Луняк, сестра;
Ольга з Луняків Левчик, сестра

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

подає Степан Куропась.

Спортовий рух Українського Народного Союзу обмежується під теперішню хвилю до кругільних вправ (бовлінґ). Наступні відділи У. Н. Союзу зорганізували у нас свої власні дружини цього спорту: 22, 221, 225, 259, 301, 106, 393 і 398. Разом вісім дружин по 5 грачів, що разом становлять Лігу, на чолі якої стоїть місцевий спортовий директор У. Н. Союзу, Осип Войцеховський. Ліга вправляє що неділі пополудни у просторих кругільнях на Ешленд і Вен Бюрен. Спортом цим цікавляться молоді й старі, можуть в ньому взяти участь і дівчата. Лише члени У. Н. Союзу мають повний доступ до членства Ліги і користають з її услуг. Дружини змагаються тепер поміж собою, а на закінчення сезону відбудуться спеціяльні змагання, получені з вечерою, на яки то підприємство будуть запрошені всі шікаґовські спортовці українського роду.

Листопадове Свято відбулося у нас кількома наворотами. Уряджували це свято: О. Д. В. У., оо. Василіяни у своїх трьох парахіях і українська православна церква на Борнсайд.

Було мало людей на цьогорічних листопадових святах. На найбільшому з них, яке щорічно уряджує О. Д. В. У. в першу неділю листопада в Шопен Школі, не було більше чотирьох соток людем. Програма була добре виведена і добірна. Співав хор православної церкви з Ірі, панна Гайнюк і п. Юрченко як солісти. Деклямували п. Іван Ризе — Каменярі, Франка і п. Горний — Козака Небораку, також тогож автора. Скрипкове сольо мав молодий Боднарчук. Мала ще сольо пані Штогрин.

Святочний реферат мав редактор Евген Ляхович. Реферат був на часі, бо переповів коротко про все те, що робили американські українці за останні 20 літ для української справи і Америки. Казав, що українські організації вчили своїх членів льояльности для Америки і жертвенности у відношенні до краю, з якого вони вийшли. Промовляв ще місцевий адвокат Роман Смук. Свято отворив вступним словом дописувач. Збірка крім вступного на салю принесла 86 долярів.

Ред. Ляхович мав ще в суботу перед Листопадовим Святом відчит на біжучі теми на Савт-Сайді, в салі парохії оо. Василіян.

Президентські вибори в Шікаґо перейшли спокійно і поволи люди вже при них забувають. Писала колись шікаґовська хроніка, що републиканська партія більше рухливіша перед виборами і має вигляд на побіду. І дійсно стейт Іллиноїс по 8 літах влади демократичної партії перейшов до републиканської колюмни. Новий губернатор Ґрін дістав у стейті більше голосів від президента. Вийшов також один републиканський сенатор Брукс та 4-рьох конгресменів та майже вся стейтова адміністрація. Зате президент Рузвелт задержав в стейті свою популярність, бо дістав стільки голосів, що й в 1932-му році і побив Вилкі до 200 тисяч голосами. Головно Шікаго причинилося до побіди Рузвелта, бо в стейті Вилкі був горою.

Страшний буревій навістив наше місто в понеділок, дня 11-го листопада. Якби на команду, зараз по сигналах перемирія, зірвався сильний вітер, доходив до скорости 65 миль на годину. Зривав він вивіски по склепах, комини, а навіть цілі доми. Небезпечно було пройти вулицею, бо вилітали великі шиби зі склепів, падали деревляні і металеві плити, цегли і всяка всячина. Над озером Мішиґен перевертали ся від вітру авта. Вітер зривав навіть дашки авт і носив їх світами. Над вечір прийшла ще й зима, бо температура впала до 10 ступнів. Малі вантажні кораблі, що були в службі на озері Мішиґен, деякі дісталися до берегів, а два з них затопилися разом з залогою з 18 і 51 мужви. Внаслідок цього буревію згинуло в районі Шикаго 1,325,000 індиків, що чекали свого призначення на День Подяки і не діждалися. Через це і ціна їх підскочила.

Нові казарми будує федеральний уряд в районі нашого міста. В околиці форту Шеріден викінчено вже 29 будинків. Кожний з них для 65 людей. В пляні передбачено разом 100 будинків для нових рекрутів, що мають зачати військову службу в місяці січні наступного року. Будинки є деревляні, двоповерхові й нагадують козацькі курені на Січи. По середині табору будуються ще інші будинки, що міститимуть убікації старшини, пожарну сторожу, харчівню, театр, костел, салю забав, військову варту і т. п.

Перший сніг цьої зими впав у нас в пятницю, 15. листопаду. Разом з снігом прийшов і мороз, так, що прийшла зима в повній своїй красі. А для Шікаго це заскоро. Минулого року не було снігу ні морозу аж до Різдва. Таке бувало й минулими роками. Тому хоч офіціяльно місяць листопад вже зачисляється до зими (календарна зима зачинається аж 21. грудня), ніхто несподівався ще зими. Навіть пророк погоди, що нічого іншого не має до діла, а ввесь свій час має посвятити метеорольоґії, помилився. Люди в колюмні питачів дорікали йому відтак у всіх місцевих часописах. Та такий чоловік легко викрутиться вченими фразами: мовляв подув вітер з Канади, повстало в Монтані середовище низького тиснення атмосферичного, яке витворило т. зв. цірро-стратус, а цей останній все приносить зиму. І люди втихли.

Полк Чорних Коней, 106-тий полк моторизованої кінноти Національної Ґвардії стейту Іллиноїс, покликано в цілости до федеральної служби. Полк складається з чотирьох ескадрон, з яких одна стоїть постоєм в місті Урбана, а решта в Шікаго. Чисельний стан полку є 1,700 чорних як круки коней і 1,631 шабель. Полк зложив вже приписану присягу вірности федеральному урядові і на днях виде до стейту Луізіяна на однорічний вишкіл, згідно з постановою шефа штабу американської армії.

Шікаґовські собеї вже на викінченню і святочне отворення їх має відбутися на Новий Рік. Багато передвиборчих промов виголосили місцеві політикери з демократичної партії про собеї й їх вартість, а найважніше про це, що це була їхня заслуга. У світлі правди, справа представляється трохи інакше. Це коштом 40 міліонів долярів збудовано 10 миль підземних доріг з відповідними стаціями, гаражами і т. п.

Згаданих десять миль доріг, для конструкції яких повних два роки розкопується шікаґовські вулиці, далеко чоловіка не завезуть. Бо хто знає Шікаго і його простори, цей зрозуміє, що шікаґовські десятимилеві собеї є нічим в порівнанню до нюйорських, або хочби і бостонських. Нові собеї лучать середмістя з найближчою околицею.

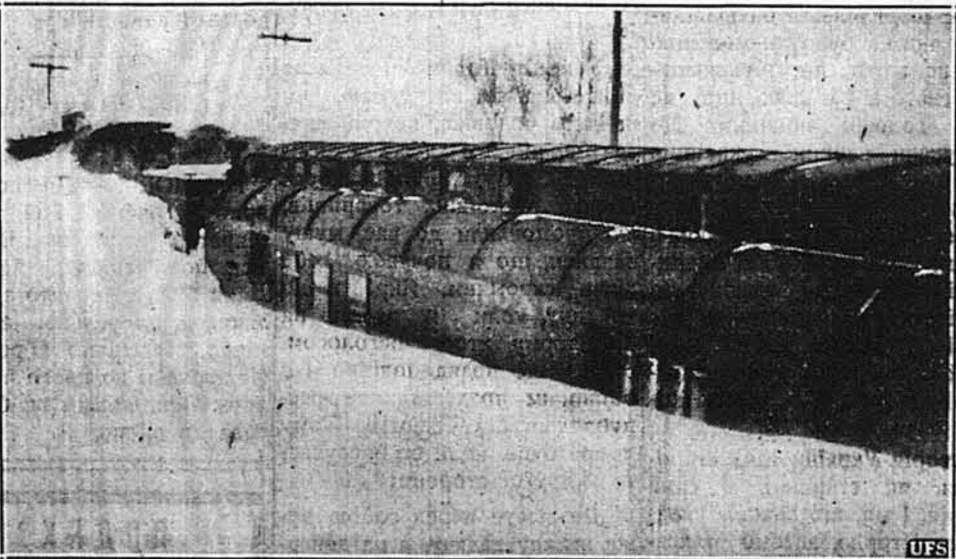
Та це лише початок, бо цього місяця Адміністрація Федеральних Робіт, (Федерал Воркс Адміністрейшен) признала для міста дальших 5,130,000 долярів на розширення собеєвої сіти доріг.

Світовий Союз Церков відбув свою чергову конвенцію в нашому місті. Було менше делегатів як минулими роками, бо з Европи майже не було делегатів. Союз ствердив, що за останніх 1,000 літ хоч й було 800 воєн, то ніодна з них не спричинила такого великого упадку релігійних і моральних вартостей як теперішня війна. Секретар американської секції цеї організації, д-р Генри Смит Лейпер, доказував, що за час теперішньої війни християнство переходить велику метаморфозу, бо замісць релігії, яку знали наші батьки, приходить віра тоталітарна, замісць віри в Бога, віра в диктатора. Аж 20 ріжних народів, що жиють під владою диктаторів, борються тепер за свої примітивні права зперед 1,000 літ, за право віри в Бога. Пропаде віра в Бога, пропаде церква, загине мир і демократія, як тільки тоталітарний устрій здобуде собі право громадянства у світі, казав бесідник.

ЛІК НА СУХОТИ

Лікарі Фундації Мая роблять тепер докладні досліди над новим лікарством, званим „промін", яке має бути дуже помічне на недугу сухот. Покищо вони випробовують це лікарство на морських свинках. Успіхи дотепер дуже добрі.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ДОКАЗИ ЗИМИ.—Поспішний поїзд попав у сніговицю коло Ґренит Фолз, Міннесота, і застряг. Засипи снігу в тому місці мали чверть милі довжини.

РАДІОВІ ПРОҐРАМИ

У День Подяки (Thanksgiving Day) 28. листопада ц. р. буде передана через **радіо стацію "W.I.A.S." з Pittsburgh, Pa., з "Father Cox Chapel" українська Служба Божа від год. 8:15 до год. 8:45 рано** E. S. T.

Службу Божу відправить впр. о. Петро Олексів з Н. С., а співатиме церковний хор укр. грек. кат. церкви св. Юрія з Н. С. Питсбурґ, Па., під дириґентурою Івана Корбецького.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 161. Сторожі слонів.

ZALIM WAS KNOCKED DOWN BEFORE HE COULD STRIKE. WITH TARZAN AS BATTLE-CHIEF, THE SAVAGES QUICKLY ROUTED THE JUNGLE-RAIDERS.

Заліма звалено, ще заки він успів вдарити в Тарзана. Дикуни, маючи за провідника Тарзана, скоро знищили наїзників нетрів.

THE APE-MAN HIMSELF TENDED THE WOUNDS OF THE HEROIC BOHGDU AND KEYDO.

Тарзан сам оглянув і перевив рани, які мав відважний Боґґду і Кейдо.

THEN HE SPOKE TO THE TRIBE: "HENCEFORTH YOU WILL GUARD TARZAN'S ELEPHANTS. IF YOU FAIL, TARZAN WILL PUNISH YOU!"

А після того він заговорив до тубильців: „Від тепер ви будете стерегти слонів Тарзана. А коли не допильнуєте, Тарзан вас покарає."

THE JUNGLE LORD TURNED AND VANISHED IN THE TREES--- TO TAKE UP HIS DESPERATE SEARCH FOR JANE.

Пан нетрів по тих словах обернувся і зник поміж деревами. Він подався на свої розпучливі розшуки за Джейн.

REX MAXON